



## Saruna no sirds uz sirdi



Foto - Z. Logina

**Dzejas un mūzikas kolāža Balvos.** Jana pastāstīja, ka divu vienādu koncertu nav, jo katrs ir ar savu emocionālo skanējumu. "Ideja par šādu koncertprogrammu radās manam vīram, kurš darbojas organizācijā "Luterāņu Stunda". Šis ir veids, kā ikvienam caur mūziku un dzeju nest kristīgo vēsti. Tās ir pārdomas par vērtībām," teica Jana Babre-Laime. "Es mēģinu būt īsts un godīgs pret sevi un saviem klausītājiem, tāpēc cilvēki to jūt un novērtē," piebilda Jānis Holšteins-Upmanis.

Zinaida Logina

**20. septembrī Balvu Sakrālās kultūras centrā ar koncertuzvedumu "Ar skatienu uz debesīm" viesojās dziesminieks Goran Gora, istajā vārdā Jānis Holšteins-Upmanis, bet dzeju lasīja Jana Babre-Laime. Caur dziesmu un dzeju viņi skatītājiem sniedza pārdomu pilnu, emocionālu vēstījumu par cilvēka ceļu pie Dieva, par mīlestību un ikvienu no mums.**

Mākslinieks un mūziķis Goran Gora atklāja, ka koncertuzvedums ir dzejas un mūzikas kolāža, un ar to viņi priecē klausītājus jau septiņus gadus dažādās Latvijas vietās. "Šis nav koncerts klasiskajā izpratnē, bet gan saruna ar klausītāju caur Imanta Ziedoņa dzeju un manām dziesmām par cilvēka virzību uz ticību. Klausoties var padomāt par sev dziļākām lietām, jo mūsdienā ikdienas skrējieni ir tik straujš, ka nav laika aprunāties ar sevi," teica dziesminieks. Jana Babre-Laime piebilda, ka Ziedonim ceļš uz ticību, Dievu un mīlestību ir

būtiska viņa dzejas sastāvdaļa. Viņa aicināja atrast mirkļus ikdienā, lai pieskartos un glāstītu ne tikai savus telefonus, bet arī savus mīļos. "Ja jūs tik daudzas reizes pieskartos saviem mīļajiem, cik telefoniem, ticiet, mēs dzīvotu daudz laimīgāk!" teica Jana. Viņa aicināja uzsmaidīt blakussēdētājiem, lai saprastu, cik maz ir vajadzīgs vienkāršam, cilvēcīgam priekam. Reizēm tikai viens smaids, kas nemaksā neko. Vai pateikti skaistākie vārdi: "Es tevi milu!". Arī Ziedonis savā lūgšanā saka: "Šai lūgšanu brīdī, Dievs, sapulcē visus šeit kopā zem Tava jumta: tās domas, ko domājam dažādās vietās par vienu un to pašu, kā pasargāt dvēseli sevi un tautā, kā laukus uzturēt Dievā... Es lūdzu." Arī Goran Gora atklāja savu mīļāko Ziedoņa dzejoli "Gods Dievam augstībā, un cilvēkiem – labs prāts!" Pēc koncerta mākslinieki atklāja, ka uzstājušies gan dienas centros, baznīcās, pansionātos, pagrabos, pat cietumā.

Nākamajā  
adugunī

- Ar postalām pāri robežām  
Mūsu tautieši Īrijā
- Dukuļevas ciema ļaudis  
atjauno krucifiksu  
Ar stipru ticību Dievam un  
labestībai

### Sudrabkāzu pāriem atkal būs balle

Sākusies pieteikšanās Sudrabkāzu ballei "Sirds pie sirds", kas šogad notiks Kubulu kultūras namā 9.novembrī plkst.19. Aicināti pieteikties pāri, kuri laulību noslēguši 1994.gadā. Par dalību ziņot personīgi Balvu novada Dzimtsarakstu nodaļā Balvos, Sporta ielā 1, vai pa tālruniem: 64507147; 29397765; 28641415.

### Donoru diena Balvos

25.septembrī no plkst. 9.00 līdz 13.00 Balvu muižā Asinsdonoru diena Balvos. Īpaši tiek gaidīti A+, A- un 0- asinsgrupu donori. Ziedojošie asinis, nepieciešama pase vai ID karte, kā arī bankas konta numurs.

### Futbola diena tēviem un dēliem

27.septembrī plkst. 17.00 uz Balvu Valsts Ģimnāzijas stadionu aicināts ikviens interesents, lai piedalītos Dēlu un tēvu futbola dienā.

## Īsziņas



### Aicina iztēloties sevi prezidenta amatā

Valsts prezidenta kanceleja aicina Latvijas un diasporu vispārīgglītojošo, speciālo un profesionālo izglītības iestāžu 5.-12. klašu skolēnus piedalīties radošo darbu konkursā – iztēloties sevi Valsts prezidenta amatā un sagatavot uzrunu par tematu "Mūsdienā varonības tēli Latvijā". Konkursa mērķis ir veicināt jaunās paaudzes kritisko domāšanu, pilsonisko apziņu, izpratni par vienlīdzību sabiedrībā un patriotiskumu, vienlaikus arī interesi par Latvijas valstiskumu un Valsts prezidenta institūciju. Katras apakšgrupas 1.vietas ieguvējam būs iespēja uzstāties ar savu uzrunu Valsts prezidenta rīkotajā Latvijas 101.dzimšanas dienai veltītajā svinīgajā svētku koncertā Latvijas Nacionālajā teātrī 18.novembrī.



Kā vērtējat priekšlikumu, ka no nākamā gada paredzēts samazināt bezdarbnieku pabalsta izmaksas termiņu un apmēru?

## Viedokļi

## Latgales cilvēki prot būt saprotoši un iejūtīgi



RAMONA PETRAVIČA, labklājības ministre

Nākamā gada budžeta veidošana ir smags un ļoti sarežģīts process, kurā iesaistīti ministri, kas pārstāv piecas partijas. Tām bieži ir diezgan atšķirīgi skatījumi uz prioritārajām izdevumu pozīcijām un summām. Labklājības

ministrija jau vairākus gadus (tātad jau vairākus budžeta periodus) rosinājusi pārskatīt minimālā ienākuma līmeņa pamatsummu, aicinot to palielināt. Līdz šim tas diemžēl nav īstenojies.

Meklējot līdzekļus tam nākamā gada budžeta projektā, papildu finansējumā prioritāriem pasākumiem labklājības joma saņemusi "apaļu nulli", turklāt Labklājības ministrijai tika uzdots caurskatīt tās pabalstu politiku, lai varētu atbrīvot fiskālo telpu. Kā viens no risinājumiem, kā rast tam nepieciešamos līdzekļus, bija plāns par bezdarbnieku pabalsta izmaksas laika un apmēra samazināšanu.

Šī ideja neradās spontāni. Darbaspēka pieejamība ir viena no aktuālākajām problēmām uzņēmumiem, uz kuru norāda darba devēji pēdējos gados. Darbaspēka pieejamības problēma var kļūt arī par visas ekonomikas attīstības kavēkli, ja netiek piedāvāti risinājumi, tajā skaitā arī attiecībā uz bezdarbnieku pabalstu kā vienu no bezdarbnieku atgriešanas darba tirgū motivācijas instrumentiem.

Darbaspēka nepietiekamību var risināt divējādi – izmantojot darbaspēka rezervi, kas ir bezdarbnieki un darba meklētāji, vai arī piesaistot ārvalstu darbaspēku. Otrās variants

ir ļoti neviennozīmīgi vērtējams. Viens no esošās darbaspēka rezerves aktivizācijas un motivācijas atgriezties darba tirgū instrumentiem, ir arī bezdarbnieku pabalsta izmaksas sistēma, kas, atkarībā no atsevišķiem nosacījumiem, var būt vairāk vai mazāk motivējoša atgriezties darba tirgū. Šā brīža sarūkošā bezdarba un vakanču pieauguma apstākļos nepieciešams pārskatīt bezdarbnieku pabalsta saņemšanas un izmaksas kārtību.

Turklāt vidējais reģistrētā bezdarba ilgums 2019. gada augusta beigās bija 169 dienas jeb nedaudz vairāk nekā pieci mēneši. Tas liecina, ka pēdējos gados darbā iekārtošanās iespējas pieaug un vērojams kopējais bezdarba ilguma samazinājums un attiecīgi arī nepieciešamība pēc īsāka bezdarbnieku pabalsta izmaksas termiņa.

Ietaupījumu, kas tiks iegūts no bezdarbnieku pabalsta izmaksas laika un apmēra samazināšanas, plānots novirzīt pensiju, kā arī valsts sociālā nodrošinājuma pabalsta palielināšanai personām ar invaliditāti.

Sociālie jautājumi ir ļoti jutīga tēma. Te isti vietā teiciens – kod kurā pirkstā gribi, visi sāp. Es ļoti labi saprotu Latvijas lauku, īpaši Latgales reģiona cilvēku izjūtas, uzzinot par

sagaidāmo bezdarbnieku pabalsta apjoma un laika samazinājumu. Tomēr gribu aicināt būt solidāriem un saprast arī tos valsts iedzīvotājus, kuriem nākas izdzīvot ar 60-70 eiro mēnesī. Pārsvārā tie ir ļaudis, kuri vairs nav ekonomiski aktīvā vecumā vai invaliditāte izslēdz iespēju pelnīt iztiku ar darbu. Esmu pārliecināta, ka tieši Latgales novada cilvēki vislabāk prot būt saprotoši un iejūtīgi. No savas puses esmu apņēmīga soli pa solim virzīt pabalstu sistēmu progresīvā virzienā. Ceru uz jūsu sapratni un atbalstu.

## Fakti

- **Bezdarbnieku pabalstos valsts pērn izmaksāja gandrīz 120 miljonus eiro.**

- **Lēmums samazināt pabalsta termiņu un izmaksu ļaus ietaupīt 12 miljonus eiro.**

- **Pirmos divus mēnešus bezdarbnieki saņems naudas summu 100% apmērā no piešķirtā pabalsta, trešajā un ceturtajā mēnesī – 75%, piektajā un sestajā – 50%, bet pēdējos divos – 45% apmērā.**

- **Pašlaik bezdarbnieki, pirms atgriežas darbā, pabalstu saņem vidēji 4,4 mēnešus.**

- **Pēdējā gada laikā ilgstošo bezdarbnieku skaits ir samazinājies par 3192 personām jeb 18%.**

- **Aptuveni 75% no visām vakancēm tiek reģistrētas Rīgas reģionā, izteiktāka darbaspēka nepietiekamība vērojama Rīgā un Pierīgā.**

maina, jo izdevumi ir salīdzinoši krietni lielāki. Ja Latvijā pensiju indeksācija turpināsies tādā tempā, kā šobrīd, daudzi Latvijas iedzīvotāji finansiālo izdzīvošanas līmeni sasniegs tikai, piemēram, pēc desmit gadiem. Pirmkārt, jautājums, vai šie cilvēki līdz tam laikam jau nebūs devušies aizsaulē? Otrkārt, ikviens cilvēks vēlas normāli dzīvot tagad un uzreiz – arī pensionāri, ne tikai jaunie cilvēki. Protams, droši vien vienmēr būs tā, ka cilvēki vēlēties arvien lielāku un lielāku finansiālo stabilitāti. Arī daudziem miljonāriem šķiet, ka viņiem tās naudas ir par maz. Tajā pašā laikā varasvīri nekad neaizmirst sevi nodrošināt ar papildus labumiem. Savukārt pārējai tautai no tā tiek vien graši.

Uzklusija A.Ločmelis

## Pirms kaut ko dara, jābūt segumam



GEORGIJS LOGINS, Viļakas pilsētas iedzīvotājs

Pašam nekad nav nācies saņemt bezdarbnieku pabalstu, jo man nekad nav trūcis darba. Savulaik visiem bija darbs. Piemēram, padomju laikos ikvienu, kurš sava piekoptā dzīvesveida dēļ nevēlējās strādāt, stingri uzraudzīja, lai viņš iekārtotos darbā un strā-

dātu. Bija kārtība un disciplīna. Savukārt, kas Latvijā radījis pašreizējo sociālekonomisko stāvokli, tajā skaitā bezdarbu? Mūsu valdība. Jau 30 gadus esam neatkarīga valsts, bet tauta no valsts brauc projām. Kādēļ tā? Latvijā nav iespējams nedz nopelnīt cilvēka cienīgu atalgojumu, nedz arī pietiekami labā kvalitātē saņemt daudzus citus pakalpojumus, kuri citviet ir krietni augstākā līmenī. Tagad plānots samazināt arī bezdarbnieku pabalstu. No vienas puses to vērtēju ļoti negatīvi. Labklājības ministre saka, - šādas izmaiņas bezdarbnieku pabalsta izmaksāšanā tos cilvēkus, kuri nestrādā un saņem pabalstus, mudinās ātrāk atgriezties darbā. Tā patiešām ir ļoti laba apņemšanās - atgriezt visus pie darba. Darbspējīgiem cilvēkiem jāstrādā, nevis jāsež, rokas klēpi salikušiem. Tajā pašā laikā rodas jautājums, kādā darbā cilvēki lai atgriežas? Piemērs nav tālu jāmeklē. Pirmkārt, vai bijušajā Balvu rajonā ir daudz darbavietu? Savulaik bija gaļas, piena, maizes kombināti un citi uzņēmumi, kuri kopumā ar darbu nodrošināja daudzus cilvēkus. Tagad no tā nekas nav palicis pāri. Otrkārt, ja arī būtu pietiekami daudz darbavietu, kas šos darbus darītu? Atceros, ka savulaik no Krievijas atbrauca pārstāvis, lai attīstītu sadarbību ar uzņēmējdarbību

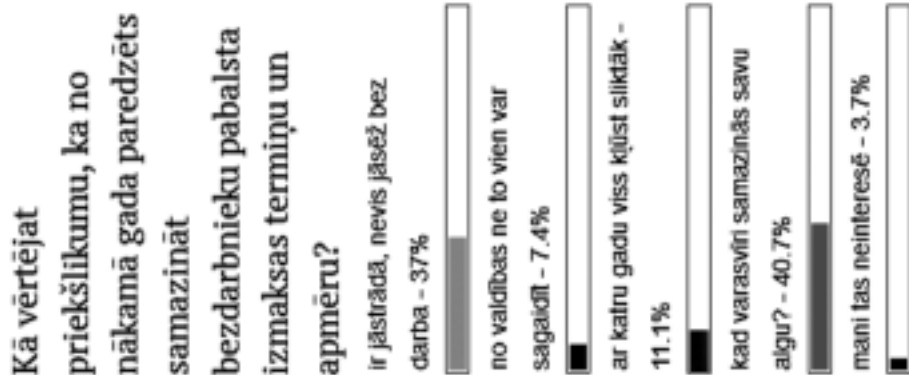
pierobežā. Šāda motivācija un vārdi ir ļoti skaisti, bet ko lai biznesmenis uzsāk pierobežā? Lai arī no kurienes nāktu biznesmenis - Krievijas, Anglijas, Vācijas vai Amerikas, un lai arī kādu ražotni atvērtu, nepieciešamas darba rokas. Tomēr cilvēkresursu trūkst. Iedzīvotāji noveco, bet jaunieši dodas uz ārzemēm pēc labāka atalgojuma. No otras puses, daļa cilvēku jaunprātīgi izmanto citu valstu sociālo pabalstu sistēmu, kad, neko nedarot, var saņemt dāsnus pabalstus. Tā atkal ir otra galējība, kā rezultātā valsts cilvēkus bez maz vai mudina nestrādāt. Tas zināmā mērā degradē cilvēkus. Arī liela daļa jauniešu vēlas visu un uzreiz - labu darbu ar lielu atalgojumu. Ja neko tādu nepiedāvā, no darba atsakās, lai gan iepriekšējās darba pieredzes viņiem nav. Lai vai kā, svarīgi saprast, - lai kaut ko uzsāktu darīt, vispirms jābūt pamatīgam segumam, uz kā būvēt visu pārējo turpmākai attīstībai. Šobrīd šāda seguma un programmas, kas veicinātu attīstību, nav.

Labklājības ministre arī skaidro, ka bezdarbnieku pabalstu politikas pārskatīšana ļaus ietaupīt 12 miljonus eiro, kurus plānots novirzīt, piemēram, pensiju palielināšanai. Jau šobrīd pensiju indeksāciju vērtēju ar smaidu seļā. Tas pensionāru finansiālo situāciju ne-

## Re, kā!



## Aptaujas rezultāti "Vaduguns" mājas lapā www.vaduguns.lv



# Ei, latgalieti, kur tu ej



21.septembrī Viļakas novada Upītē jau astoņpadsmito reizi, svinot simbolisko pilngadību, izskanēja vecākais latgaliešu mūzikas un dzejas festivāls “Upītes Uobeļduorzs”, kuru vadīja komiķis Jānis Skutelis. Kā jau pilngadības svētkos pieklājas, neizpalika šūpoles, kurās sēdās latgaliešu literāti, lai atklātu savas domas, izjūtas un sajūtas....



**Atklāj pasākumu.** Festivālu atklāja Upītes jauniešu grupa “Kei-Rei”. Jānis Skutelis vēlējās noskaidrot, kāpēc grupai dots šāds nosaukums? “Zinu, ka latgaliešu valodā mēdz teikt - kaij rej, tā atsaucas,” viņš jokoja. Jaunieši paskaidroja, ka uzstājas tikai otro reizi.



**Pilngadības foto.** Festivālā piedalījās gan latgaliešu mūziķi, gan literāti, tostarp īpaši viesi – Linga un komiķis Jānis Skutelis (foto otrajā rindā).



**Mārīte Slišāne.** Trīs bērnu māmiņa daudzus dzejoļus veltījusi bērniem. Viņa šūpolēs sēdās kopā ar dēliņu Antonu (foto), lai klātesošos iepriecinātu ar burtiņu pantiniem. Zīmīgi, ka festivāla “Upītes Uobeļduorzs” pirmsākumi meklējami 2002.gadā - tā idejas autors ir mazā Antona vectēvs Antons Slišāns.



**Livija Liepdruvieta.** Dzejniece (foto no kreisās) uzsvēra, ka festivālu Upītē uzskata par mīlestības pasākumu. “Tāpat dzejoļi būs par mīlestību,” viņa paskaidroja.



**Ize Sperga.** Festivāls “Upītes Uobeļduorzs” nav iedomājams bez mazu bērnu klātbūtnes. Arī dzejniece I. Sperga neslēpa, ka viņas dzejoļi nereti top, paralēli bērniem blāujot.



**Anna Rancāne.** Dzejniece, raksturojot Upīti, uzsvēra, ka uz austrumu robežu vajadzētu atbraukt visiem rīdziniekiem: “Lai redz, kā Andris Slišāns ar savējiem savējos sargā. Kamēr mazi bērns būs, tikmēr mēs pastāvēsim.”



**Santa Savicka-Drozdova.** Soliste pastāstīja, ka viņas dzīvē ievērojama nozīme ir Rāznas ezeram, kur pavadīta bērnība. To viņa apliecināja ar emocionāli skaistu dziesmu, par ko saņēma vētrinājus aplausus.



**Dagneja.** Vārkavas novada domes sabiedrisko attiecību speciāliste Dagnija Dudarjonoka jeb dzejniece Dagneja prezentēja jaunu dzejoli. “Tas veltīts manam vīram, kurš ir skolotājs. Viņš par to neko nezina,” atklāja Dagneja.



**“Dabasu Durovys”.** Solists Arnis Slobožaņins atklāja, ka dziesma “Posoka” tapusi kopā ar Antona Slišāna mazdēlu Dominiku Slišānu: “Polijā ar viņu kopā ēdām gardas un lētas desas. Abi šo dziesmu tolaik arī izdomājām.”

Lappusi sagatavoja E.Gabranovs

## Draudžu dzīve

# Atjauno kāpnis, žogu un vārtus

Bērzu draudzē rudens ienācis ar vairākiem padarītiem darbiem kapsētās un Bērzu Svētās Annas Romas katoļu baznīcas galveno akmens kāpņu, žoga un vārtu atjaunošanu.

### Atjauno, lai saglabātu

Dienā, kad apmeklējam Bērzu baznīcu, ik pa laikam mazliet liņā, tomēr strādnieki dara savu darbu. Laika zobs ir atstājis neizdzēšamas pēdas – žogam izdrupušas sienas, kāpnēs izveidojušies caurumi, zem pakāpieniem viss izskalots. Meistari, tā teikt, liek akmeni pie akmens, betonē, lai objekti iegūtu pievilcīgu vizuālo izskatu, tiktu saglabāti un kalpotu vēl gadiem ilgi. Darbiem, kas jāpabeidz līdz novembrim, atvēlēti vairāk nekā 22 000 eiro. Savukārt līdz gada beigām par pašvaldības līdzekļiem (3500 eiro) plāno restaurēt baznīcas durvis un ierīkot lietus ūdens notekas, kas būtu viens no steidzamākajiem darbiem. “Protams, vajadzību ir daudz, dievnamas prasa nopietnus renovācijas un fasādes atjaunošanas darbus, bet parasti viss apstājas pie finansējuma. Līdzekļu piesaiste jāmeklē caur projektiem vai kultūras pieminekļu glābšanas programmu. Baznīca, kas vajadzīga mums visiem, ir skaista, šeit cilvēki labprāt izvēlas laulāties un kristīt bērnus, dažreiz vienkārši ienākt un pabūt grūtā brīdī. Katrs padarītais darbs paliks un priecēs mūsu bērnus un bērnu bērnus,” saka draudzes vecākā Iveta Raciborska.

### Sakopj kapsētas

Patīkamas pārmaiņas skārušas arī vairākas draudzes kapsētas – Saksmāles kapos uzstādīts jauns zvans, Bērzu kapos par iedzīvotāju ziedojumiem uzbērts grants celiņš, pie kapiem novietots jauns, skaists galds un soliņi, Golvaru kapos pēc virpuļviesuļa postījumiem no pašvaldības piešķirtajiem līdzekļiem uzcelta jauna kapela, uzstādīts krusts un salabots žogs. “Prieks, ka pagasta cilvēki iesaistās sakopšanas un atjaunošanas darbos. Ja agrāk, kad sāku strādāt, jutu, ka trūkst iedzīvotāju atbalsta, tad tagad par cilvēku atsaucību nevaru sūdzēties,” atzīst Bērzpils pagasta pārvaldes vadītāja Biruta Bogdane. Par padarīto paldies vārdi gan ziedotājiem, gan darbu darītājiem.



**Pie Bērzu kapiem.** Galdus un solus no koka izgatavoja kapu vecākais Jānis Poševs un pagasta palīgstrādnieks Jānis Pugačs.



**Atjauno kāpnis.** Par baznīcas kāpņu, žoga un vārtu atjaunošanas darbiem gādā SIA “Veskor”.

**Saksmāles kapsētā.** Dairis (no kreisās) un Dzintars Žiguri uzstādīja zvani, ko viņu ģimene iegādājās Rūjienas novadā. Zinot, ka ir kalējs, kura darbnīcā top lieli un mazi zvani, kā arī citi darbi, sazinājās ar meistaru. “Pārliecinājāmies, kā skan katrs no piedāvātajiem zvaniem, un izvēlējāmies šo. Ir gandarījums, jo Saksmāles kapos atdusas mūsu tuvinieki un daudzi citi cilvēki, kurus pazinām. Ir kaut kas arī jāziedo, nedrīkst tikai ņemt un ņemt. Jāprot dot, tad arī dzīvē veicas,” pārliecināta Anita Žigure.

## Draudzes vecākā

# Kamēr varēs, tikmēr ies un darīs

“Ticības ceļos mani ievadīja mamma. Spilgti palicis atmiņā, kā kopā ar mammu gājām uz baznīcu, kā Lieldienās tupējām uz ceļiem pie altāra,” atceras Rugāju Vissvētākās Jaunavas Marijas Bezvainīgās Sirds Romas katoļu draudzes vecākā VALIJA BURĶĪTE, kura sevi dēvē par baznīcas atslēgu turētāju, bet citi – par baznīcas dvēseli.

### Palīdzēja ar padomu

Toreiz, pirms gadiem sešpadsmit, kad iepriekšējā draudzes vecākā Rita Briede uzrunāja Valiju uzņemties šo pienākumu, viņa neatteica. Visus šos gadus Valija regulāri dodas uz vietējo dievnamu, gādā par tīrību un kārtību. Arī šomēnes, kad aiz muguras operācija: “Ar vienu roku izmazgāju visu baznīcu un teicu Dievam paldies par palīdzību. Sākot strādāt, neko nezināju, kur kas liekams, kad krusti jāapklāj. Bija smagi, darīju visu ar bailēm. Ar padomu un iedrošinājumu palīdzēja bijusī draudzes vecākā un prāveste.” Katru dienu viņa lasa grāmatīņu “Mieram tuvu”, iet uz baznīcu, lūdzas. Īpaši, ja uz sirds ir kāds smagums. “Atceros, kā baznīcā lūdzu Dievmāti, kad mamma gulēja uz slimības gultas. Dievmāte sadzirdēja manu lūgumu, palīdzēja. Šķiet, ka nekad vairs tik izmisīgi, dziļi un no sirds neesmu lūgusi. Lūgšana dod pārliecības un drošības sajūtu,” uzsver Valija. Smagus darbus svētku dienās un svētdienās mājās draudzes vecākā nedara jau sen, jo mamma mācīja, ka svētdienas darbs augļus nenes. Ja nav dievkalpojuma Rugājos, skatās dievkalpojumu no kādas baznīcas televīzijā, citreiz klausās Latgales radio.

### Dzīvo ar cerību

“Kad vecajā baznīcā notika pēdējais dievkalpojums, visu

### Dievmātes statuja.

Ienākot jaunajā baznīcā, Valiju īpaši uzrunā Dievmātes statuja, arī svētās ģimenes glezna pie sienas, ko atveda biskaps Jānis Bulis. Pie Jaunavas Marijas draudzes vecākā parasti liek baltas puķes, kuras nes no sava dārza un kārtu vāzēs, veido kompozīcijas.

laiku raudāju, jo ar šo dievnamu saistās daudz atmiņu, tas ir sirdij tuvs un mīļš kopš bērnības. Bērni un pati esmu tajā baznīcā kristīti,” stāsta Valija. Vecajā baznīcas ēkā joprojām glabājas karogi, Jēzus Sirds lielā svētbilde, krustaceļa gleznas. Pirms jaunās baznīcas atklāšanas bija noorganizēta talka, iedzīvotāji sanesa solus un citas mantas, sakopa apkārtni. Apzaļumošanas darbi pie jaunās baznīcas apkārtnes plānoti pavasarī. Tuvākajā laikā vajadzēs pie baznīcas uzstādīt krustu, izgatavot jaunu Betlēmi. Pēc pieciem gadiem biskaps atbrauks vizitācijā, skatīsies, kā baznīca saglabāta.

Vai uz jauno dievnamu nāk vairāk cilvēku? Draudzes vecākā saka: “No sākuma, kad iesvētīja baznīcu, it kā bija vairāk, bet tagad nāk gandrīz tie paši, kas agrāk. Tomēr es dzīvoju ar cerību.” Dievkalpojums baznīcā notiek divas vai



**Baznīcas atklāšanas dienā.** “Ļoti aizkustināja brīdis, kad iesvētīja altārus, dievnamā iedegās gaisma. Aiz saviļņojuma pat asaras sāka birt,” atceras draudzes vecākā.

trīs reizes mēnesī. Procesijā iet tikai Lieldienās, jo tad sanāk vairāk cilvēku. “Karogi un tērpri procesijai ir, bet nav cilvēku, kuri ietu,” secina Valija. Svētkos dievkalpojumus ar skanīgām dziesmām kuplina Rugāju koris. Baznīcas ēkā atrodas arī zakristija, divas telpas dzīvošanai un viena telpa virtuvei, kas domāta prāvestam, kurš varētu kalpot draudzē, kā arī zāle, kurā pulcēties ciemiņiem, bērniem mācīties katehismu. “Kamēr varēšu, kamēr būs spēks un veselība, tikmēr iešu uz baznīcu,” pārliecināta V. Burķīte.

# Nesamērīgas attīstības cēloņi

Šogad Reģionālās attīstības un pašvaldību lietu ministrija nākusi klajā ar jauniem Latvijas administratīvi teritoriālās reformas plāniem. Izstrādāta karte, kurā pašvaldību skaits no 119 samazināts līdz 35. Plānots atkal apvienot vienā lielā novadā arī bijušo Balvu rajona teritoriju, kas iepriekšējās reformas laikā 2009. gadā sadalījās četros: Balvu, Viļakas, Rugāju un Baltinavas novados. Neraugoties uz pašvaldību iebildumiem, Ministru kabinets 17.septembrī akceptēja Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas (VARAM) piedāvājumu līdzšinējo 119 pašvaldību vietā izveidot 36. Zūdot cerībām panākt kompromisu demokrātisku diskusiju ceļā, vairāki novadi gatavojas ķerties pie radikālākām cīņas metodēm. To laikraksta "Vaduguns" kolektīvs pētīs un vērtīs septiņās publikācijās.

## Ja es būtu ministrs, vispirms izveidotu reģionus

Jau vairāk nekā pirms 20 gadiem novadnieks, profesors Staņislavs Keišs un mūspusē pazīstamais politiķis Andris Kazinovskis pētīja un analizēja situāciju Latvijā un Eiropas Savienības valstīs, lai rastu optimālāko ceļu, kā Latvijai attīstīties vienmērīgāk. 2001.gadā tapa grāmata "Reģionālā administratīvi teritoriālā iedalījuma reformas problēmas Latvijā" un 2014.gadā monogrāfija "Reģionālā attīstība Latvijā: administratīvi teritoriālās reformas (ATR) norises, problēmas, risinājumi". Zīmīgi, ka grāmatās minētie priekšlikumi par ATR bija nominēti pirmo reizi atjaunotajā neatkarīgās Latvijas valstī. Kas šo gadu laikā mainījies, jautājam Seimas deputātam ANDRIM KAZINOVSKIM.

### Kā sākās sadarbība ar profesoru Staņislavu Keišu?

-Kad strādāju pašvaldībā Balvos, bija sajūta, ka valstī ir pietiekami finanšu līdzekļu - it īpaši Eiropas Savienības struktūrfondu līdzekļu, tomēr tie nenonāk ne līdz laukiem, ne līdz Balviem, ne līdz reģioniem. Dzīves nejausība vai liktenīga satikšanās bija ar profesoru Staņislavu Keišu, kad domājām, kā uzlabot situāciju valstī kopumā. Man bija redzējums, ko es gribu, bet viņš no savas puses veica analītisko izpēti un skatīja materiālus un pieredzi, kāda tā ir citās ES valstīs. Liekot kopā viņa un manu redzējumu, tapa monogrāfija jeb valsts pārvaldes cita pieeja, jauns scenārijs. Šo gadu laikā ar saviem priekšlikumiem esam griezušies pie visām valdībām un politiskajām partijām, kas bijušas pie varas. Šobrīd, kad pats esmu kļuvis par Saeimas deputātu, man vairāk vai mazāk ir pieeja un iespēja ietekmēt procesu, lai ieviestu priekšlikumus, kas minēti grāmatā. Mani partija (JKP) deleģējusi darboties Valsts pārvaldes un pašvaldību komisijā, Ilgtspējīgas attīstības padomē. Tāpat strādāju Latgales apakškomisijā un Attīstības padomē pie VARAM, kas izveidota no koalīcijas partiju pārstāvjiem. Padomē aktīvi iestājos par to, lai vienlaikus ar novadu jeb pirmā līmeņa pašvaldību administratīvi teritoriālo reformu notiktu arī reģionu jautājuma risināšana. Kad sāku piedalīties padomes sapulcēs, šķita, ka nebūs iespējams atrast kopsaucēju.

**Ministrs Pūce, tiekoties ar pašvaldību pārstāvjiem Gulbenē, skeptiski raudzījās uz reģionu izveides nepieciešamību...**

-Vieni grib reģionus, citi - nē. Vieni piecus, citi - deviņus. Vienam vajag iecelto pārvaldi, citam - vēlēto. Praktiski bija haoss. Pamazām, runājot ar kolēģiem individuāli, meklējām risinājumu. Manuprāt, šobrīd risinājuma variants ir atrasts un šī reģionu veidošanas koncepcija milzu soļiem iet uz priekšu. Man ir cerība, ka galarezultātā, lemjot jautājumu par jaunajiem novadiem, paralēli tiks lemts arī par reģioniem. Tiesa, reģioni paši par sevi neko daudz neizsaka. Tas ir tikai instruments, tāpēc paralēli strādāju pie tā, lai Nacionālajā attīstības plānā, kas ir galvenais dokuments valstī, ieviestu citu pieeju, kārtību jeb reģionu dimensiju.

### Kāda tā būs?

-Ja notiek reģionu izveidošana, katram reģionam jābūt savai attīstības programmai, kurā detalizēti izvirzīti mērķi, kas jāpaveic septiņos gados. Šis reģionu attīstības programmas ir Nacionālā attīstības plāna sastāvdaļas. Piemēram, Latgales reģionā katrā vietā sakārtot vai uzbūvēt konkrētu objektu. Tie var būt ceļi, dzelzceļi, lidosta, uzņēmējdarbība, veselība utt. Gribu panākt, lai katrs novads tiek iekļauts reģiona programmā, tostarp Balvi

Latgalē, kur paredzēts īstenot konkrētus jautājumus.

### Ko tas dos?

-To, ka garantēti par Eiropas struktūrfondu naudu septiņos gados tiks izbūvēti vai sakārtoti konkrēti objekti. Kā to pamatoju? Tad, kad ES valstu starpā notiek struktūrfondu sadale, Latvijai, tāpat kā pārējām valstīm, ir noteikti konkrēti kritēriji, piemēram, iedzīvotāju skaits, teritorijas lielums, tostarp pats galvenais – iekšzemes kopprodukts uz vienu iedzīvotāju jeb IKP. Tas faktiski raksturo dzīves līmeni katrā valstī - jo tas mazāks, jo valstij piešķir vairāk līdzekļu. Tad jāpaskaidro, kāpēc Latvijas ietvaros nevar būt vismaz divi reģioni? Ja ir reģioni, tad būs jārekinās pēc katra reģiona IKP. Latgalei tie ir 35-40%; Vidzemei, Zemgalei un Kurzemei 40-50%, bet Rīgai pārsniedz jau 110%. Lai saņemtu ES struktūrfondu maksimālo finansējumu, jābūt 75% zem vidējā ES līmeņa. Latvija kopumā līdz šim ir kā viens reģions, un zem šiem 75%. Šobrīd, ņemot vērā to, ka Rīgā ir ļoti daudz ieguldīts, turklāt Rīga sasniegusi 110 un vairāk procentu sliekšni, valstī kopumā esam pie šiem 75%.

**Tātad reģionu izveides gadījumā varēsīm pretendēt uz lielāku finansējumu? Kāpēc šo iespēju mēs sev liedzam?**

-Ir pierasts, ka partijas savā starpā sadala ministrijas, kurām šie līdzekļi bija kā atspēriens katras nozares attīstībai. Piemēram, Izglītības un zinātnes ministrija ieguldīja augstskolā, Satiksmes – ceļos, dzelzceļos utt. Piedāvāju saglabāt šo nozaru principu. Tiesa, reģionu līmeni! Skaidrs, ka katram reģionam būs jāapgūst ceļu projekti. To var realizēt Satiksmes ministrija, tomēr par pamatu jābūt reģionu principam, kvotēšanai, ņemot vērā IKP. Tad pazustu krāpšana, lobīji... Kā šobrīd darbojas struktūrfondu apgūšana? Katrai ministrijai ir paredzēti līdzekļi, izstrādātas programmas. Tad konkrēti mērķprogrammām tiek izsludināts konkurss, uz kuru piesakās visi, kas vien var - kā uz deficītu. Ir veiklākie, kas prot šo programmu un noteikumu apspēlēt. Liepāja, Ventspils un Jelgava pēdējos gados saņēma vislielāko finansējumu, piemēram, mūzikas skolas un citu vērienīgu un dārgu objektu būvei. Tajā pašā laikā Latgalē mēs nevaram izdarīt elementāras lietas. Kādi ceļi ir mūspusē? Tas veicina iedzīvotāju doties projām.

**Pēc Jūsu teiktā izriet, ka reģionu izveide ir būtiskāka un valstij vajadzīgāka nekā gaidāmā ATR?**

-Taisnība. Ja es būtu ministrs, vispirms izveidotu reģionus. Esmu panācis vismaz to, ka paralēli par to nopietni domājām un diskutējām. Sākotnēji Pūces variantā reģioni pavidējā pēdējā punktā - veikts tikai izpēti, vai reģioni vajadzīgi. Pēc ilgām sarunām tomēr panācām, ka šis punkts ir aktualizēts.

Protams, tas prasa daudz pūļu. Šobrīd Latvijā darbojas plānošanas reģioni, kurus, kā nekad agrāk, atbalsta pašvaldību vadītāji. Pēdējā diskusijā Pūce ar saviem ekspertiem novadu vadītājiem stāstīja par ATR reformas nepieciešamību. Viņš atkal nebilda nevienu vārdu par reģioniem. Beigās piecēlos un šo jautājumu aktualizēju. Aplausi liecināja, ka novadu vadītāji atbalsta reģionu izveidi. 20 gadu laikā nekad nav bijis tik liels atbalsts... Tomēr, vai politiķi pieņems šādu lēmumu? Dzīvosim – redzēsīm...

### Vai pavid gaisma tuneļa galā?

-Ministram ir jāsaprot, ka reģionu izveidošana ar jaunizveidotajiem novadiem dos stimulu, jo tad būs garantija, ka reģionos nonāks finanšu līdzekļi. Citā variantā to neviens



**ANDRIS KAZINOVSKIS.** Viņš pieļauj, ka kopā ar profesoru Staņislavu Keišu uzrakstītā monogrāfija bijusi kā mudinājums un piemērs daļiem izveidot 5 reģionus: "Arī zinātnieks Boriss Melniks, kurš mūsu monogrāfijai sniedza savu recenziju, ir valdībai tuvu stāvošs cilvēks. Nav izslēgts, ka arī tāpēc Lietuvā tapa divi reģioni."

negarantē.

**Vai pirms 10 un vairāk gadiem veiktā ATR sevi ir attaisnojusi?**

-Jau tolaik paudu savu viedokli, ka bijušajam Balvu rajonam jāpaliek viena novada ietvaros. Diemžēl tur bija politiski procesi, kad pagastu vadītāji iestājās par citu scenāriju.

### Tā bija kļūda?

-Vismaz sliktāk nebūtu, ja četri novadi atrastos vienā. Uzskatu, mēs tolaik daudz ko zaudējām. Piemēram, zaudējām profesionāļu kolektīvu, kas bija rajona padomē. Izveidojot vienu novadu, pieaicinot labākos speciālistus no citiem pagastiem un pilsētām, mēs varējām profesionālo līmeni pacelt vēl augstāk.

**Daudzas pašvaldības neatbalsta jauno ATR. Varbūt viss beigsies nesācies?**

-Scenārijs ir ļoti vienkāršs. Tad, kad veidojās jaunā valdība, viens no kopējiem uzdevumiem, par ko vienotās visas valdībā esošās partijas, ir ATR realizēšana. Pūce uz to arī atsauca. Viņa komanda ir izstrādājusi kritērijus, pēc šiem kritērijiem nekādi mazi novadi nevarēs būt.

**Nebaida tiesu darbi, ka, piemēram, nav ievērotas vēlētajā intereses?**

-Nav jau likuma par referendumu, par ko deputāti, tostarp es, jaunajā Saeimā cīnās.

**Baltinavieši, šķiet, mūždiem balsos par sava novada saglabāšanu...**


-Jauno likumu nespēs pieņemt. Uzskatu, ka iedzīvotāju viedoklis ir gana svarīgs. Tomēr reforma, visticamāk, notiks.

**Pirms 20 gadiem piedāvājat ieviest jaukto vēlēšanu sistēmu, paredzot ievēlēt LR Saeimā 50 deputātus pēc proporcionālās vēlēšanu sistēmas (partiju saraksti) un 50 deputātus pēc mažoritārās vēlēšanu sistēmas (vēlēšanu apgabalu saraksti), ievērojot adekvātu pārstāvniecību no visiem pieciem reģioniem.**

-Mums bija vairāki fundamentāli priekšlikumi. Galvenais no tiem, ka reforma jāveic visos trijos līmeņos vienlaikus – vietējā, reģionu un valsts pārvaldē. Diemžēl esmu spiests strādāt savu iespēju robežās. Esmu panācis to, ka šobrīd jau runājam vismaz par diviem līmeņiem.

**Pirms 16 gadiem nosūtījāt vēstuli Eiropas Komisijas Reģionālās Attīstības un Institucionālās Reformas komisāram Mišelam Barnjē, kurā izteicāt bažas par to, ka Latvijā notiek varas un finanšu centralizācija.**

-Tad, kad sāku diskusijas par Nacionālo attīstības plānu, Latvijas ierēdņi apgalvoja, ka Latvija ir viens reģions, un tikai tā, un ne citādāk, varam apgūt ES līdzekļus. "Nevar būt," sevi spriedu. Turklāt pērn Lietuva izveidoja divus reģionus, Viļņu atdalot no pārējās valsts teritorijas. Ko tas dod? Pārējai Lietuvai saņemot finanšu līdzekļus. Speciāli devos uz Briseli, lai noskaidrotu, vai Latvijai ir iespēja, vai viņi liek šķēršļus tam, ka Latvijā var būt reģionāla pieeja? Viņi atbildēja, ka Latvijai vairākas reizes ieteikts pāriet uz reģioniem. Atbraucis mājās teicu:

 **...Būs vēl sliktāk tad, ja septiņus gadus saglabāsies sistēma, kā līdz šim, kad bagātākie sagrābs nabagu līdzekļus.**

# un kļūdas

“Ko jūs maldināt deputātus?” Mūsējie klusē, bet turpina darīt savu.

**Savulaik Latvijas Republikas valdībai prasījāt, lai Eiropas Komisija ekskluzīvā kārtā Latgali kā paplašinātās Eiropas Savienības nabadzīgāko reģionu atzītu par NUTS2 reģionu?**

-Jā. NUTS ir vairāki līmeņi. NUTS2 – reģiona pamats. Ja NUTS2 līmenī ir kāds reģions vai pati valsts, tad tas pa tiešo saņem ES līdzekļus. Bet tur ir kritērijs – iedzīvotāju skaits nedrīkst būt mazāks par 800 000. Mums jārikojas līdzīgi kā Lietuvai, galvaspilsēta Rīga jānodala no pārējiem četriem Latvijas reģioniem, kas varētu būt NUTS3 līmenī. Rīga un Pierīga lielas naudas dabū uz atpalikušu reģionu - Kurzemes, Vidzemes, Zemgales, Latgales – rēķina. Jājautā, kāpēc līdzekļi nenonāk līdz reģioniem? Tā ir šmaukšana un krāpšana vislielākajā mērā. Ko mēs lai no iedzīvotājiem prasām, ja valsts mērogā notiek šādas lietas? Turklāt vēl brīnās, kāpēc cilvēki brauc projām no saviem reģioniem.

**Kāda varētu būt reģionu pārvaldība?**

-Pašreizējos plānošanas reģionos strādātu attiecīgā reģiona novadu vadītāji un sākotnējā periodā ieceltais pārvaldnieks. Kāpēc ieceltais? Reģionā jābūt attīstības plānam un cilvēkam, kurš par tā īstenošanu atbildēs. Labāk, manuprāt, iecelta amatpersona, nevis kolektīvs. Tālāk būs līdzekļu apgušana. Kas par to atbildēs? Atkal ieceltais, turklāt viņam, manuprāt, jābūt Ministu Kabineta sastāvā, iespējams arī bez balsstiesībām. Lai viņš nav lūdžs, lai no Kurzemes vai Latgales atbildīgais nebrauc uz valdību klanīties, bet ir deleģēts piedalīties lēmumu pieņemšanā un konkrētā reģiona aktuālās informācijas sniegšanā. Tāpat viņš būtu tas, kurš reģionā realizē valdības nodomus.

**Atgriezoties pie gaidāmās ATR, kas un kā vadīs jaunizveidotos novadus?**

-Pagasti, kā ir, tā arī paliks. Pārvaldība – vēlēta.

**Izskan bažas, ka jaunajās novada domēs nebūs visu pagastu pārstāvju...**

-Vēl jau tiks pārskatīti daudzi, tostarp pašvaldību un vēlēšanu likumi. Man šķiet, ka vajadzētu iestrādāt normu, lai pārstāvniecība ir no katra pagasta. Reforma dos rezultātu tikai tad, ja pamatā ir līdzekļi. Ja to nav, var vienot, apvienot vai pievienot, tāpat nekas nemainīsies.

**Vai Gulbenes novads, kas pirms 10 gadiem palika vienots, ir soli priekšā, salīdzinot ar mūsdienu četriem novadiem?**

-Grūti spriest. Jebkurā reformā lielu lomu spēlē arī personālijas. Kā būs tagad Ziemeļlatgalē? Nezinu..., par to spriest vēlētājiem.

**Nesen rosinājāt topošo Balvu novadu saukt par Abrenes novadu.**

-Jā, šādu rosinājumu izteicu Attīstības padomes sēdē, lai noskaidrotu kolēģu viedokli. Sliktu atsauksmju nebija.

**Tas ir nopietns priekšlikums, vai tikai sarunu līmenī?**

-Pagaidām sarunu līmenī. Vēlos uz klausīt cilvēku viedokļus. Patiesībā nosaukumam nav lielas būtības.

**Visticamāk, daudzi jums nepiekrītis...**

-Iespējams. Abrenes nosaukumam ir pozitīvās pusēs. Piemēram, Dziesmu svētku gājienā mēs ietu pirmie. Tāpat tas ir vēsturisks nosaukums, turklāt pats piedzimu Abrenes rajonā. Neaizmirsīsims, ka Abrene valsts kontekstā ir teritorija, kas zaudējusi savu daļu. Tā ir cietusi teritorija. Tas kādreiz var nospēlēt arī kāda jautājuma risināšanā. Pirmās brīvvalsts laikā tas bija plaukstošs novads.

**Kāds liktenis sagaida Latviju?**

-Ja teritorijas neattīsta, tās kļūst mazvērtīgas. Ja piepildīsies manas domas par otru līmeņa administratīvo vienību izveidi, dzīvosim labi. Jebkurai reformai, tāpat kā bitēm, jābūt stimulam čakli strādāt.

**VARAM ministrs solījis tikties ar visu Latvijas novadu ļaudīm. Ko viņam ieteiktu pajautāt?**

-Kāds ir reformas ekonomiskais pamatojums? Ko dos reforma? Būs vai nebūs reģioni?

**Kādi vēl ir Ziemeļlatgales vienīgā deputāta priekšlikumi?**

-Latgales apakškomisijā rosināju jautājumu par ceļa infrastruktūru ATR kontekstā, proti, Ziemeļlatgalē nosfaltēt 4 ceļus: Baltinava-Tilža; Tilža-Krišjāni; Lazduleja-Cērpene; Viļakas pagrieziens-Kuprava.

**Vai darbs Saeimā neatgādina cīņu ar vējdzirnāviem?**

-Jāpilina. Akmens nesabruks, ja nepilinās.

# MAF

Mediju atbalsta fonds

“Projektu finansē/līdzfinansē Mediju atbalsta fonds no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem”

## “Kam galva strādā, tie zina, ko dara”

**Ekonomikas un kultūras augstskolas Senāta priekšsēdētājs, ekonomikas doktors, profesors STAŅISLAVS KEIŠS, vērtējot pētījumu rezultātus, ieteikumus un priekšlikumus, kas tapa pirms vairāk nekā 20 gadiem, atgādina, ka tolaik bija citi apstākļi: “Tas bija laiks, kad mēs uzņēmām kursu uz iestāšanos Eiropas Savienībā un pārējās starptautiskajās organizācijās. Darbu uzsākām 1996.gadā, kad tikāmies ar Andri Kazinovski, lai izzinātu, kā tad darbojas ES”.**

**Kādi tolaik bija secinājumi?**

-Tolaik bija 15 ES dalībvalstis, kad sākām meklēt risinājumu, ar kādu administratīvi teritoriālo uzbūvi Latvija kā konkurētspējīga valsts varētu iestāties ES. Soli pa solim sākām apkopot informāciju, studēt, kā ES darbojas. Jau tajā laikā politiķi sāka deklarēt, ka iestāsimies ES. Ar to tas viss arī sākās. Veidojām sakarus, tostarp ar Nīderlandes profesoriem, kuru valsts tajā laikā bija ES sastāvā. Radās izpratne, ka lieli Eiropas reģioni faktiski ir saistīti ar struktūrfondu naudas apguvi. Būtiskākie ir NUTS2 līmeņa reģioni. Tas nozīmē, ka šie NUTS2 (atbilstoši EUROSTAT pieņemtajai un ES reģionālās politikas ietvaros izmantotajai Statistisko teritoriālo vienību klasifikācijai) reģioni veido ES karkasu. NUTS1 reģioni kalpo statistikai, lai varētu analizēt, kā attīstās attiecīgās valsts teritorijas globālā mērogā. NUTS2 arī ir statistikas reģioni, tomēr ES vistiešākajā veidā tie ir saistīti ar struktūrfondu apguvi. Savukārt NUTS3 reģioni mēroga ziņā ir mazāki par NUTS2 reģionu. NUTS 2 reģiona ietvaros valsti var tikt veidoti vairāki NUTS3 analītiskie jeb plānošanas reģioni. Arī tie ES mērogā kalpo statistikas vajadzībām, bet atsevišķas valsts iekšienē saistīti arī ar struktūrfondu apguvi. Latvijā mums darbojas 5 NUTS3 plānošanas reģioni.

**Kas ir vai nav mainījies?**

-Iestājoties ES, Latvijai bija jāzina divi kritēriji. Pirmkārt, teritorijas lielums. Otrkārt, iedzīvotāju skaits. Jāsecina, ka gan viens, gan otrs kritērijs Latvijai tajā laikā arī atbilda NUTS 2 reģionu prasībām. Pēc iedzīvotāju skaita uz 1 000 iedzīvotājiem vidējais rādītājs ES 15 dalībvalstīs bija 1 787 iedzīvotāji, bet Latvijā 2 439 iedzīvotāji (1999.gada sākumā). Bet pēc NUTS 2 reģionu platības vidējais rādītājs ES dalībvalstīs bija 15 406 km<sup>2</sup>, bet Latvijā 1999.gada sākumā 64 589 km<sup>2</sup>. Vēl viens princips ES bija šāds: jūs paši izvēlaties savas valsts administratīvi teritoriālo uzbūvi, tomēr tai jābūt nostiprinātai konstitucionāli. Arī te viss bija kārtībā, jo Latvijas Satversmes 3. pantā teikts, ka “Latvijas valsts teritoriju Starptautiskos līgumos noteiktās robežās sastāda Vidzeme, Latgale, Kurzeme un Zemgale”.

**Pamatojoties uz LR Satversmes trešo pantu, Latvijā piedāvājāt izveidot piecas ES mērogam atbilstošas reģionālās pašvaldības: Kurzemes, Vidzemes, Latgales, Zemgales un galvaspilsētas Rīgas?**

-Satversmē teikts, ka Latvijas valsts teritoriju starptautiskajos līgumos veido Vidzeme, Latgale, Kurzeme un Zemgale. Mēs pielikām klāt Rīgu, jo tai ir nozīmīga loma valsts attīstībā, tāpat 4+1. Tāda pati pieeja bija Ungārijā: Ungārija + Budapešta, šobrīd arī Rumānijā: Rumānija + Bukareste. Tādā veidā, veicot pētījumu, secinājām, ka šis princips Latvijai šķita atbilstošākais. Tomēr, laikam ejot, nāca klāt jauna 2003.gada 26.maija Eiropas Parlamenta un Padomes pieņemtā regula Nr.1059/2003 “Par kopējas statistiski teritoriālo vienību klasifikācijas (NUTS) izveidi”, kas noteica, ka turpmākais dalījums NUTS līmeņos notiks, balstoties tikai uz iedzīvotāju skaitu attiecīgajā teritorijā. Regula vairs neņem vērā platības lielumu, bet ņem vērā tikai iedzīvotāju skaitu. Tagad uz NUTS2 reģiona statusu var pretendēt teritorija ar ne mazāk kā 800 000 iedzīvotāju skaitu. Savulaik, kad bija citi nosacījumi, Latvijas politiķi to neizmantoja, kaut gan ir valstis, kas teritorijas ziņā ir pat mazākas nekā Latvija (Slovēnija, Slovākija un pat Nīderlande), tomēr ES tās pārstāv ar vairākiem NUTS2 reģioniem.

**Vilciens ir aizgājis?**

-Jā, bet ne pavisam. Ja ar 4+1 vairāk nevaram startēt, tad to varam darīt ar 2 reģioniem: Rīga+Latvija. Profesors Boris



**Staņislavs Keišs.** Profesors ministru Juri Pūci salīdzina ar Lielbritānijas premjerministru Borisu Džonsonu: “Dariet, ko gribat, darišu savu!”

Melnikas no Lietuvas mūsu monogrāfijai rakstīja recenziju. Es viņam parādīju karti, kurā redzami, šķiet, 211 NUTS2 reģioni, kas veido Eiropas Savienības karkasu. Viņu ieinteresēja fakts, ka Lietuvai kartē bija iezīmēti vairāki reģioni. Pieļauju, ka, ņemot vērā šo informāciju, lietuvieši sāka rūpīgi risināt šo jautājumu. Tagad Lietuva no 2016.gada sastāv no divām NUTS2 līmeņa teritorijām: Galvaspilsētas reģions un Vidus un Rietumlietuvā reģions.

**Tā ir jauna iespēja?**

-Kāpēc gribam NUTS2 reģionus? NUTS2 reģions faktiski izstrādā katrs savu attīstības plānu jeb strādā ilgtermiņā. ES beidzas viens 7-gadu programmēšanas periods un sākas nākamais – nauda ir iezīmēta un nav jāiespringst, ka to atņems kaut kādos konkursos. Var strādāt ilgtermiņā, bez raustīšanās, turklāt procesi nav pakļauti politiskajai ietekmei, virzieniem, valdību maiņām, vēlēšanām utt. Citādi tas ir ar NUTS3 plānošanas reģioniem – tur nauda tiek piešķirta noteiktiem projektiem, projekts tiek apgūts, nauda izbeidzas un viss. Gatavo dokumentāciju jaunam projektam, un finanšu investīciju piesaistē sāk visu no gala.

**Kāds ceļš šobrīd jums ejams?**

-Pirms daudziem gadiem 4+1 variants nostrādātu. Savulaik politiķi jau bija apņēmušies šo jautājumu skatīt LR Saeimā. Pirmo reizi lēmuma projektu “Par tieši vēlētam reģionālām pašvaldībām”, kas paredzēja Latvijā izveidot piecas otrā līmeņa pašvaldības – Vidzemes, Kurzemes, Zemgales, Latgales un Rīgas pašvaldības, skatīja 2002.gada 5.jūnija LR 7.Saeimas pavasara piecpadsmitās (ārkārtas) sesijas sēdē. Tomēr balsojot LR Saeimā, lēmuma projekts tika noraidīts, kaut arī, kā tika dzirdēts no tā laika politiķiem, vēl iepriekšējā vakarā pirms balsojuma Saeimā nekas neliecināja, ka tas nākamajā dienā negūs deputātu atbalstu. Vakārā teica ‘jā’, bet otrā dienā koalīcijas partiju pārstāvji pēc kopīgām brokastīm acimredzot vienojās lēmuma projektu plenārsēdē neatbalstīt. Tomēr ar šādu notikumu pavērsieni no politiķu puses nebija mierā liela daļa sabiedrības pārstāvju. Kā zināms, 2002.gada 12.augustā Rēzeknē notika II Pasaules latgaliešu konference, kurā piedalījās 250 dalībnieki no Latvijas, Vācijas, Kanādas, ASV, Krievijas un Zviedrijas.







Pļaujas svētki Ates dzirnavās

# Ziļu vainags pēc sentēvu metodes

Rudens nāk sētiņā... Ar dāsnu ražu, pilnām klētīm un arī tumšām un drēgnām novakarēm. Tradicionāla šajā laikā ir rosme kaimiņnovada Atē, kur ļaudis brauc satikties ne tikai, lai atpūstos, bet arī uzzinātu ko jaunu un paši pieliktu roku dažādos darbos. Sevišķi noderīgi te pabūt kopā ģimenei ar bērniem, kuri, iespējams, pirmo reizi var tuvplānā redzēt zirgu, apskatīt senas darba mašīnas un izbaudīt melnās rījas noskaņu. Ates pļaujas svētki ir vērtīga tradīcija, ne velti starp apmeklētājiem pasākumā redzēja arī Balvu un citu mūspuses novadu cilvēkus.

Ates dzirnavu pagalmā skatu piesaistīja gados jauns vīrietis ar bizīti saņemtiem matiem. Viņa rokas darbojās ūdens vannītē, cilājot kaut ko līdzīgu šķiedrai. Kas tur top? Izrādās, kaņepes var izmantot ne tikai vēdera baudai, ceļot galdā kaņepju eļļu, sviestu vai kaņepes kā garšvielu, un vēl citādi. Ir arī citi varianti, kā tās pārvērst noderīgos produktos. Andris Višņevskis Viļānu novadā kaņepes audzē aptuveni hektāra platībā. Pēc vairāku gadu eksperimentiem šis viņam ir pirmais gads, kā pats uzskata, kad saimniecība izgājusi no hobijs līmeņa. Andris atklāja: "Paši audzējam, paši arī ražojam pārtikas un nepārtikas kaņepju produkciju un pārdodam. Turklāt nodarbojamies arī ar tūrismu un vadām meistar-klasses."

Ja aizbrauktu uz Viļānu novada "Gulbjiem", tad šo kaņepju pārstrādes daudzveidību redzētu pašu acīm. Atē Andris rādīja, kā top papīrs no kaņepju šķiedras. Šķiedru vispirms samal, tad mērcē ūdens vannīnā, pēc tam ar speciālu sietīņu šķiedru uzķer, nosusina, izžāvē, pēc briža jau ir tapis pelēkas krāsas papīrs. Kāpēc tas vajadzīgs? Andris stāstīja: "Lai izbeigtu cirst mežus. Kaņepes var izaudzēt trīs mēnešos, var iegūt sēklas, šķiedru, spalvus. Papīrs ir tikai viens no vērtīgiem produktiem, ko var iegūt no kaņepēm." Viņu saimniecība praktizē arī siltināmā materiāla – kaņepju betona ražošanu. Ar to viņi patlaban siltina paši savu dzīvojamo māju, un pēc kāda laika tā būšot nosiltināta pilnībā. Andris teic, ka kaņepju betons Latvijā kļūst arvien atpazīstamāks un pieprasītāks būvniecības materiāls.

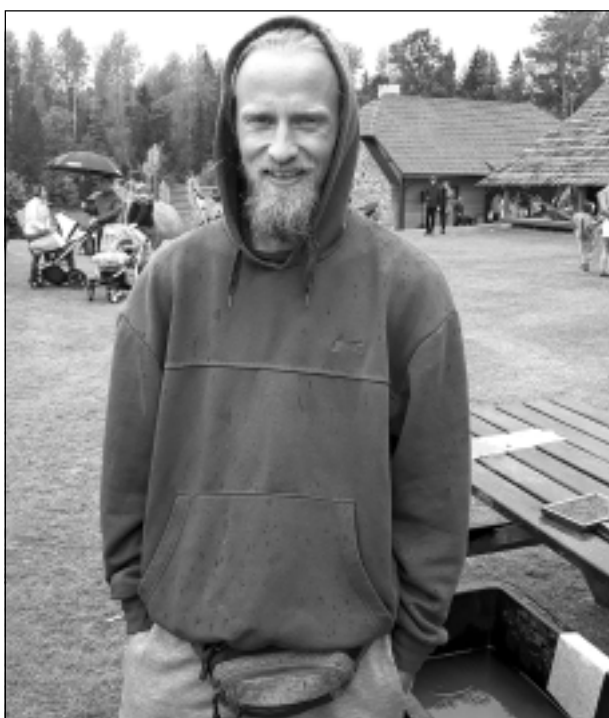
Pēc ciemošanās Atē gribas jautāt, vai zināt, kas ir koku vilna un ko ar to dara? Ritvars Točs no Madonas šādu dzīves prasmī un tās praktisku pielietojumu smēlies latvju tautas senās gudrībās. Viņš prot savākt koku šķiedras, ko iegūst, pielietojot pacietīgu roku darbu, mazgājot, žāvējot, sukājot koku mizu, līdz tiek pie smalka, vilnveidīga materiāla, ko tālāk var pīt, vērpēt, aust, adīt, izgatavojot praktiska pielietojuma lietas. Agrāk mūsu senči taču valkāja tādas bikses, brunčus un citas drēbes, prazdami sevi apģērbt gandrīz no nekā. Ritvars stāsta, ka jau Romas hronikās pieminēts vītola baltais audums, ar ko staigājuši priesteri. Koku vilnas procesu parasti iesāk vēlā rudenī vai ziemā, ņemot vērā konkrētā koka sugu. No vītola vai baltā kārķla šķiedru iegūst aukstajos mēnešos gaisa temperatūrā līdz mīnus 15 grādiem pēc Celsija. Lai iegūtu no apses vai ozola, paiet pat gads, jo miza vispirms ir jāraudzē. Ozols ir pats siltākais materiāls, kas ziemas laikā sargā rokas vai kājas lielā salā. Tādai cepurei vai cimdiem vējš cauri nepūšot. Zinātais stāstīja: "Arī no mežabeles, pat no nātrēm, var pagatavot pievilcīgus audumus. Madonas arheologi ir atraduši 800 gadus vecas villaines fragmentu, kas darināts no mežabeles. Vērtīga ir apses vilna, ne velti agrāk cilvēki šādus apģērbus valkāja, jo apse palīdzēja stiprināt veselību. Ļoti skaista ir ievas vilna – oranžīgos toņos, arī egle dod skaistu toni."

Pļaujas svētkos jauts ikvienam, ja tikai pats vēlas, iemēģināt roku kādā darbā. Tad var saprast, ko nozīmē kulstīt linus, malt graudus, griežot smago dzirnakmeni, mazgāt veļu ar ziepēm, strādāt smēdē un darīt vēl citus darbus. Todien dzirnavās čakli strādāja pulks ļaužu, palīgos bija arī zirgs, kurš nenoguris staigāja pa apli, lai strādnieka pavadībā kulstītu linus, līdz stiebrī kļuva miksti.

**Birst milti, birst.** Klēts priekšā strādāja malējas un priecājās par bideļmiltu birumiņu. Starp viņām bija Dace Riņķe, ikdienas darbā logopēde. Ko viņai nozīmē Pļaujas svētki? Dace teica: "Bez šī pasākuma Ates dzirnavās kaut kā ļoti pietrūktu. Tad rudens vairs neatnāktu ar darbu nobeigumu. Dzirnavās ļoti patīk gan bērniem, gan pieaugušajiem. Vasarās notiek nometnes. Kur vēl var atrast ekskluzīvu iespēju gulēt sienā?"



Ates dzirnavās. Pļaujas svētkos, kas notiek septembra otrajā sestdienā, var atcerēties mūsu senču darba prasmes un ieražas.



**Kaņepju audzētājs un dažādu produktu ražotājs.** Uz jautājumu, kāda ir cilvēku pirmā reakcija, uzzinot par kaņepēm, Andris Višņevskis atzina, ka parasti viņi smaida, jo pirmā iztēle taču saistās ar vieglajām narkotikām.



**No koku vilnas.** Meistars Ritvars Točs četrus gadus praktizē koku vilnas iegūvi un darina dažādus izstrādājumus ar praktisku pielietojumu.



**Ziļu vainags pēc sentēvu metodes.** Vērtīgi būšot Ropažos ieplānotie ziļu vainagu darināšanas kursi. Tur mācīs gatavot istos ziļu vainagus pēc sentēvu metodes. Savērps ozolu vilnu, darinās vainagu un izšūs to ar baltiem nātres diegiem. Sanākot skaisti dabīgie ziļu vainagi, par kuriem interesi izrādījuši dziesmu un deju svētku dalībnieki, stāstīja Ritvars Točs.

Lappusi sagatavoja M.Sprudzāne

## Dažādi



**UZMANĪBU, UZMANĪBU!!!**  
**Mēbeļu salonā "JUTA"**  
 s ielā 63/65, Balvos (t/c LABAIS, 2.- 3. stāvā)

**Jauns paklāju pievedums!**  
**Akcijas cenas!**

Liels krāsu un izmēru sortiments. Piegāde pilsētas robežās bez maksas.  
 Laipni gaidīti mūs salonā, Brīvības ielā 63/65, t/c"Labais").  
**Veiksmīgus pirkumus!**

**4.oktobrī no plkst. 8.00**  
**RUĎENS**  
**GADATIRGUS**  
**REKOVĀ**  
 (stāvlaukumā pie KC "Rekova")



Piedāvā krūmgrieža pakalpojumus -  
 jaunaudžu kopšana, krūmāju  
 izciršana no meliorācijas grāvjiem  
 un aizaugušām platībām.  
 Tālr. 28248389.

Spiežam ābolu sulu Kubulos,  
 0,20 EUR/litrs, ar pasterizāciju un  
 pildīšanu 0,50 EUR/litrs.  
 Tālr. 27004732.

Pieved smilti, šķembas, melnzemi.  
 Tālr. 25685918.

Forvardera pakalpojumi.  
 Vedam cirsma un apaugumus.  
 Tālr. 26108508.

Ierīko ūdensvadus, kabelus,  
 kanalizāciju.  
 Tālr. 25685918.

Sertificēts MEŽA TAKSATORS -  
 STIGOŠANA, DASTOŠANA.  
 Zvanīt 28358514.

Meklē cilvēku ar iepriekšēju  
 pieredzi darbā celtniecībā  
 (mūrēšana, flīzēšana un citi darbi).  
 Sīkāk pa tālr. 28620146.

## Eiropas kultūras mantojuma dienas

# Īpašs apgaismojums un ērģeļu skaņas Viļakas katoļu baznīcā

**13. un 15.septembrī Viļakas katoļu baznīcas apmeklētājiem bija unikāla iespēja redzēt Eiropas kultūras mantojuma dienu karogu, kas ir Eiropas Savienības karogs, kuram uzlikts balts horizonts. Tas veidots no mājām, baznīcas torņa, aizsardzības torņa un kupola, tādējādi atspoguļojot Eiropas kultūras mantojuma daudzveidību. Šogad Eiropas kultūras mantojuma dienu galvenā tēma bija restaurācija.**

13.septembrī pēc vakara Svētās Mises baznīcas apmeklētāji varēja noklausīties skaisto un garīgi piepildīto ērģelnieces Inītas Raginskas un solistes, vijolnieces Raivitas Raginskas koncertu. Pēc tā noklausījāties restauratora Vitā Upenieces lekciju "Restaurācijas dievišķā puse", kuras laikā jaunā restauratore iepazīstināja klātesošos ar restauratora profesijas uzvedumiem, pienākumiem un atbildību. Vita Upeniece nāk no Preiļiem, vidējā izglītība iegūta Preiļu ģimnāzijā. 2019.gadā absolvējusi Latvijas mākslas akadēmiju, iegūstot maģistra grādu restaurācijā. Jaunā restauratore ir specializējusies ikonu un stāgleznu restaurācijā. Restauratora darba pieredzi ir ieguvusi, strādājot Latvijā un arī Tallinā. "Restauratora galvenais uzdevums ir apturēt procesus, kas nelabvēlīgi ietekmē objektu, un restaurēt tā, lai turpmākās paaudzes varētu redzēt to, ko mūsu senči ir izveidojuši. Restaurācijā arī ir 10 baušļi, kas jāievēro katram restauratoram. Viens no tiem ir: "Atceries, ka nevis objekts, bet darbs ir tas, kas rāda restauratora spējas." Restauratora darbu veido izpēte, izpētām objektus pat ar rentģenu, lai redzētu slāņus, pētām ar lupu un mikroskopu. Strādājam sadarbībā ar citiem, pētot analogu autoru darbus, rokrakstus, konsultējamies, apgūstam jaunās metodes un iesaistāmies arī finansēju-

ma piesaistē jauniem objektiem," pastāstīja Vita Upeniece un novēlēja Viļakas katoļu baznīcā piesaistīt tikai pašus labākos restauratorus. "Lai nav Jums jāpiedzīvo slikti piemēri," piebilda Vita Upeniece. Noslēgumā visiem dalībniekiem bija iespēja apskatīties skaisto un romantisko nākotnes baznīcas apgaismojumu.

Svētdienā Svēto Misi apmeklēja ne tikai Viļakas novada iedzīvotāji, bet arī viesi no Preiļiem, Dagdas, Balviem un citām vietām. Cilvēku uzmanību piesaistīja ērģelmūzikas koncerts "Soli Deo gloria - Vienīgi Dievam gods", kurā ērģeles spēlēja Jacinta Ciganoviča un dziedāja baritons Andris Bižāns no Aglonas. Prāvests Guntars Skutels bija savīļņots, jo parasti mēs steidzāties uz Aglonu, tāpēc bija ļoti priecīgs, ka 15.septembrī Viļakā viesojās mākslinieki no Aglonas. Daudzveidīgajā koncerta programmā klausītājiem bija iespēja noklausīties repertuāru no ērģeļu klasikas - Johānu Sebastianu Bahu - līdz pirmatskaņojumam Renāta Cvečovska "133. Dāvida dziesmai". Ērģelniece Jacinta teica atzinīgus vārdus, ka Viļakas katoļu draudze ir uzsākusi darbu pie ērģeļu restaurācijas, lai arī darāmā darba vēl ir ļoti daudz, lai ērģeles skanētu tā, kā tās skanējušas, kad tika uzbūvētas. Taču Viļaka ir uz pareizā ceļa. Jacinta Ciganoviča cer, ka jaunie latviešu komponisti radīs jaunus skaņdarbus ērģelēm, jo gribētos, lai ir plašāks materiāls, ko var nospēlēt uz ērģelēm. Viļakas Romas katoļu draudzes prāvests Guntars Skutels ir pateicīgs Dievam par saņemto prieku Eiropas kultūras mantojuma dienās, pateicīgs visiem, kuri ar lūgšanām, ziedojumiem, brīvprātīgo darbu un labiem nodomiem atbalsta Viļakas katoļu baznīcas restaurācijas un saimniecības darbus, lai Ziemeļlatgales pērle mirdzētu dievišķā gaismā!

**VINETA ZELTKALNE**



**Viļakas Romas katoļu baznīcā.** Prāvests Guntars Skutels un priesteris Felikss Šnevels Eiropas kultūras mantojuma dienās Viļakas katoļu baznīcā.



**Gandarijums par paveikto.** Viļakas Romas katoļu draudzes prāvests Guntars Skutels (no kreisās), ērģelniece Jacinta Ciganoviča, baritons Andris Bižāns, ērģelnieces asistente Anna Briška un Viļakas Romas katoļu draudzes vecākā, ērģelniece Inīta Raginska ir gandarīti, ka Eiropas kultūras mantojuma dienas aizvadītas saturīgi.

**Atceries! Pagājuši jau deviņi abonēšanas mēneši!**

**Pārliecinies, vai abonēji**

**Aduguni!?**











